

Komisja Europejska podjęła dziś szereg działań, aby chronić praworządność w Polsce.

Komisja uzasadniła swoje poważne zastrzeżenia dotyczące planowanej reformy sądownictwa w Polsce **w zaleceniu w sprawie praworządności** skierowanym do polskich władz. W jej ocenie rzezona reforma prowadzi do zwiększenia systemowego zagrożenia praworządności w Polsce, zidentyfikowanego w trakcie odnośnej procedury wszczętej przez Komisję w styczniu 2016 r. Komisja wzywa władze polskie do rozwiązania wskazanych problemów w terminie jednego miesiąca. W szczególności Komisja wzywa władze polskie, aby nie podejmowały żadnych kroków mających na celu przeniesienie lub wymuszenie przejścia w stan spoczynku sędziów Sądu Najwyższego. W przypadku przyjęcia takich środków Komisja gotowa jest natychmiast wszcząć **procedurę przewidzianą w art. 7 ust. 1.^[1]** – wystosować formalne ostrzeżenie, które UE może wydać większości czterech piątych państw członkowskich reprezentowanych w Radzie Ministrów.

Komisja zdecydowała się również wszcząć przeciwko Polsce **postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego** w związku z naruszeniami prawa Unii. Kolegium komisarzy prześle wezwanie do usunięcia uchybienia natychmiast po tym, jak ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych zostanie opublikowana.

Jednocześnie Komisja ponownie potwierdza, że jest gotowa podjąć konstruktywny dialog z polskim rządem.

Przewodniczący **Jean-Claude Juncker** powiedział: „Komisja będzie zdecydowanie bronić zasady praworządności we wszystkich państwach członkowskich, jest ona bowiem jedną z podstawowych zasad, na jakich opiera się Unia Europejska. Niezależne sądownictwo jest niezbędnym warunkiem wstępnym członkostwa w Unii. Unia nie może zatem zaakceptować systemu, który pozwala na arbitralne usuwanie sędziów ze stanowisk. Niezależne sądy są podstawą zaufania pomiędzy państwami członkowskimi i systemami sądowymi. Jeśli rząd polski będzie nadal podejmować działania podważające niezależność sądów i praworządność w Polsce, będziemy zmuszeni uruchomić art. 7”.

Pierwszy wiceprzewodniczący **Frans Timmermans** powiedział: „Nasze zalecenia skierowane do władz polskich są jasne. Najwyższy czas, by przywrócić niezależność Trybunału Konstytucyjnego oraz wycofać przepisy reformujące sądownictwo bądź dostosować je do Konstytucji RP oraz europejskich standardów w zakresie niezależności sądownictwa. Gdy dochodzi do naruszenia prawa Unii, Polskie sądy, podobnie jak sądy innych państw członkowskich, mają za zadanie zapewnić skuteczny środek ochrony prawnej. W takiej sytuacji działają one w charakterze »sędziów Unii« i muszą stosować się do wymogu niezależności sądów i niezawisłości sędziów zgodnie z Traktatem oraz Kartą praw podstawowych UE. Chcemy rozwiązać te problemy wspólnie i w konstruktywny sposób. Komisja pozostaje otwarta na dialog z polskimi władzami i z zadowoleniem przyjmie wszelkie kroki mające na celu zmianę przywołanych przepisów zgodnie z wystosowanymi przez Komisję zaleceniami”.

1. Zalecenie w sprawie praworządności

Przyjęte dziś zalecenie w sprawie praworządności stanowi uzupełnienie dwóch wcześniejszych takich zaleceń, przyjętych w dniu 27 lipca i 21 grudnia 2016 r., i dotyczy braku niezależnej i zgodnej z prawem kontroli zgodności przepisów z konstytucją w Polsce. Na chwilę obecną władze polskie nadal nie podjęły działań zmierzających do usunięcia zastrzeżeń Komisji przedstawionych w pierwszych dwóch zaleceniach. Co więcej, podjęły kolejne działania, które pogłębiają obawy co do niezależności sądownictwa i znacząco zwiększają systemowe zagrożenie dla praworządności w Polsce.

Przesłane dziś Polsce zalecenie w sprawie praworządności dotyczy **czterech nowych aktów prawnych** przyjętych właśnie przez polski parlament, które to akty mogą zdaniem Komisji zwiększyć systemowe zagrożenie dla praworządności: ustawy o Sądzie Najwyższym, ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa (24 lipca Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej zapowiedział zawetowanie tych ustaw), ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (podpisanej 25 lipca przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i oczekującej na publikację i wejście w życie), jak również ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa (opublikowanej i obowiązującej od 13 lipca). Wymienione ustawy – w swojej obecnej postaci – doprowadzą do strukturalnego osłabienia niezależności sądów i niezawisłości sędziów w Polsce oraz będą miały natychmiastowy i znaczny negatywny wpływ na niezależne funkcjonowanie całego sądownictwa.

W szczególności przeniesienie w stan spoczynku sędziów Sądu Najwyższego poważnie nasili systemowe zagrożenie dla praworządności. Komisja wzywa zatem władze polskie, aby nie podejmowały żadnych kroków mających na celu przeniesienie lub wymuszenie przejścia w stan spoczynku sędziów Sądu Najwyższego. W przeciwnym przypadku Komisja gotowa jest uruchomić w trybie natychmiastowym mechanizm opisany w **art. 7 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej**.

Komisja wzywa polski rząd do rozwiązania problemów wyszczególnionych w jej zaleceniu w terminie **jednego miesiąca** i do poinformowania jej o podjętych w tym celu krokach.

2. Postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego na podstawie prawa Unii

Kolegium komisarzy podjęło dziś decyzję o przygotowaniu się do wszczęcia postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w związku z możliwym naruszeniem prawa Unii. W odniesieniu do ustawy – **Prawo o ustroju sądów powszechnych** kolegium komisarzy jest przygotowane, aby wysłać **wezwanie do usunięcia uchybienia**, gdy tylko ta ustawa zostanie opublikowana. Główne zastrzeżenie prawne Komisji w odniesieniu do tej ustawy dotyczy dyskryminacji ze względu na płeć z powodu wprowadzenia odmiennego wieku wcześniejszego przejścia na emeryturę dla kobiet (60 lat) i mężczyzn (65 lat) sprawujących urząd sędziowski. Jest to sprzeczne z art. 157 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) oraz dyrektywą 2006/54 w sprawie równości płci w dziedzinie zatrudnienia i pracy. W wezwaniu do usunięcia uchybienia Komisja przedstawi również zastrzeżenie w związku z uprawnieniem Ministra Sprawiedliwości do weryfikacji i przedłużania kadencji prezesów sądów i sędziów, jak również do odwoływania i powoływania prezesów sądów, które to uprawnienie podważy niezależność polskich sądów (zob. art. 19 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej (UE) w związku z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej).

Kolejne kroki

W zaleceniu Komisja wzywa polski rząd do zajęcia się wskazanymi problemami w terminie jednego miesiąca od otrzymania zalecenia i do poinformowania jej o podjętych w tym celu krokach. Komisja jest gotowa kontynuować konstruktywny dialog z polskim rządem. W odniesieniu do postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego Komisja prześle wezwanie do usunięcia uchybienia, jak tylko zostanie opublikowana ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Kontekst

Praworządność jest jedną ze wspólnych wartości, na których opiera się Unia Europejska. Jest ona zapisana w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej. Komisja Europejska wraz z Parlamentem Europejskim i Radą odpowiada, zgodnie z Traktatami, za gwarantowanie przestrzegania praworządności jako podstawowej wartości Unii i zapewnienie poszanowania prawa, wartości i zasad UE. Wydarzenia w Polsce skłoniły Komisję Europejską do podjęcia w styczniu 2016 r. dialogu z polskim rządem zgodnie z ramami UE na rzecz praworządności. Procedura dotycząca ram praworządności – wprowadzona przez Komisję w dniu 11 marca 2014 r. – obejmuje trzy etapy (zob. rys. w załączniku I). Cały proces opiera się na stałym dialogu Komisji z danym państwem członkowskim. O jego wynikach Komisja na bieżąco i dokładnie informuje Parlament Europejski i Radę.

Parlament Europejski wielokrotnie zgadzał się z zastrzeżeniami Komisji, między innymi w swoich dwóch rezolucjach z dnia [13 kwietnia](#) oraz [14 września](#) 2016 r. W dniu 16 maja 2017 r. Komisja poinformowała Radę do Spraw Ogólnych o sytuacji w Polsce. Ogromna większość państw członkowskich poparła rolę i działania Komisji w tym zakresie i wezwała polski rząd do podjęcia dialogu z Komisją.

Głębokie zaniepokojenie reformami polskiego systemu sądownictwa wyraziły różne podmioty i instytucje na szczeblu europejskim i międzynarodowym: przedstawiciele wymiaru sprawiedliwości w całej Europie, w tym Sieć Prezesów Sądów Najwyższych Unii Europejskiej oraz europejska sieć rad sądownictwa, Komisja Wenecka, Komisarz Praw Człowieka Rady Europy, Komitet Praw Człowieka ONZ, a także liczne organizacje społeczeństwa obywatelskiego, takie jak Amnesty International i Sieć Współpracy na rzecz Praw Człowieka i Demokracji.

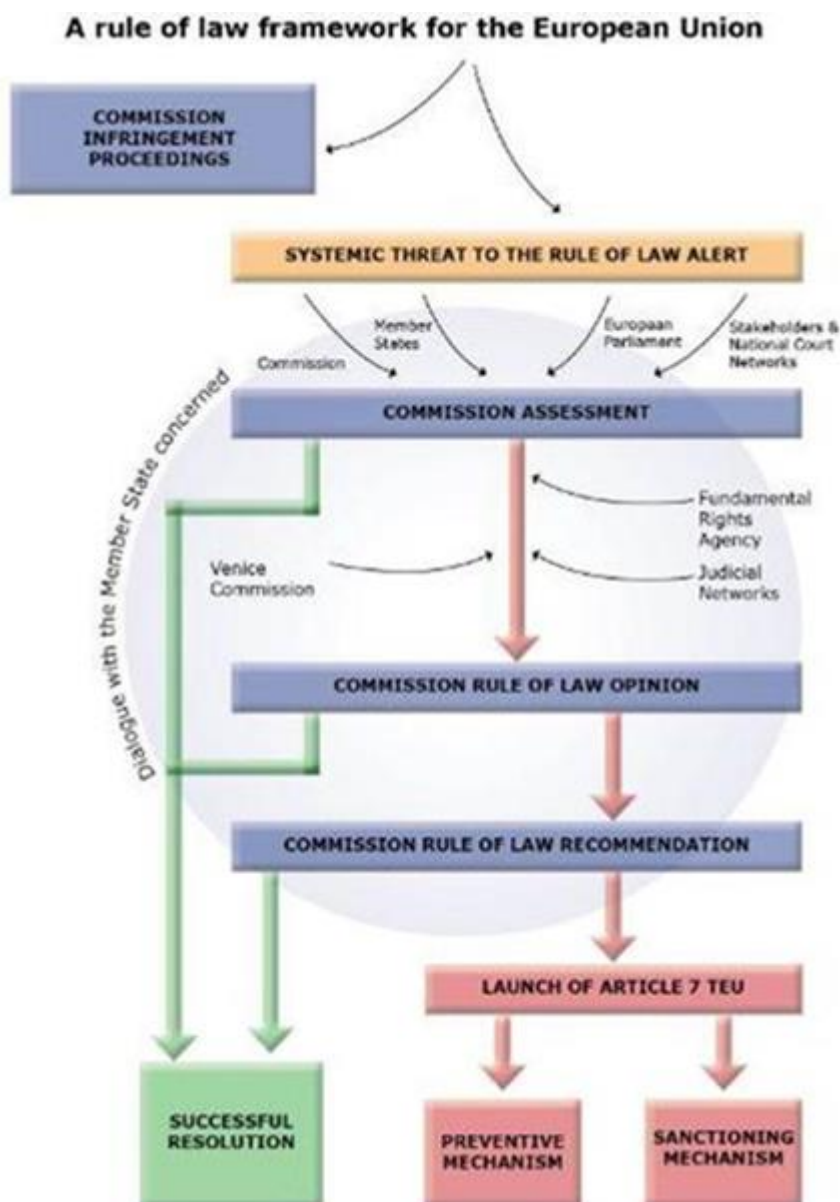
Dodatkowe informacje:

- [Zalecenie Komisji z 26 lipca 2017 r.](#)
- [Uwagi pierwszego wiceprzewodniczącego Timmermansa po dyskusji kolegium komisarzy z dnia 19 lipca 2017 r.](#)
- [Zalecenie Komisji z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie praworządności w Polsce](#)
- [Komunikat prasowy dotyczący drugiego zalecenia w sprawie praworządności, z dnia 21 grudnia 2016 r.](#)

- [Zestawienie informacji na temat drugiego zalecenia w sprawie praworządności, z dnia 21 grudnia 2016 r.](#)
- [Zalecenie Komisji z dnia 27 lipca 2016 r. w sprawie praworządności w Polsce](#)
- [Komunikat prasowy dotyczący pierwszego zalecenia w sprawie praworządności, z dnia 27 lipca 2016 r.](#)
- [Zestawienie informacji na temat pierwszego zalecenia w sprawie praworządności, z dnia 27 lipca 2016 r.](#)

[1] Art. 7 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej przewiduje, że Rada, stanowiąc większością czterech piątych swych członków, może stwierdzić istnienie wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez państwo członkowskie wartości, o których mowa w artykule 2 Traktatu (zob. załącznik II). Komisja może uruchomić ten proces na podstawie uzasadnionego wniosku.

Załącznik I - Ramy UE na rzecz praworządności

Załącznik II - Art. 7 Traktatu o Unii Europejskiej

1. Na uzasadniony wniosek jednej trzeciej Państw Członkowskich, Parlamentu Europejskiego lub Komisji Europejskiej, Rada, stanowiąc większością czterech piątych swych członków po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, może stwierdzić istnienie wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Państwo Członkowskie wartości, o których mowa w artykule 2. Przed dokonaniem takiego stwierdzenia Rada wysłuchuje dane Państwo Członkowskie i, stanowiąc zgodnie z tą samą procedurą, może skierować do niego zalecenia.

Rada regularnie bada, czy powody dokonania takiego stwierdzenia pozostają aktualne.

2. Rada Europejska, stanowiąc jednomyślnie na wniosek jednej trzeciej Państw Członkowskich lub Komisji Europejskiej i po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, może stwierdzić, po wezwaniu Państwa Członkowskiego do przedstawienia swoich uwag, poważne i stałe naruszenie przez to Państwo Członkowskie wartości, o których mowa w artykule 2.

3. Po dokonaniu stwierdzenia na mocy ustępu 2, Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, może zdecydować o zawieszeniu niektórych praw wynikających ze stosowania Traktatów dla tego Państwa Członkowskiego, łącznie z prawem do głosowania przedstawiciela rządu tego Państwa Członkowskiego w Radzie. Rada uwzględnia przy tym możliwe skutki takiego zawieszenia dla praw i obowiązków osób fizycznych i prawnych.

Obowiązki, które ciążą na tym Państwie Członkowskim na mocy Traktatów, pozostają w każdym przypadku wiążące dla tego Państwa.

4. Rada może następnie, stanowiąc większością kwalifikowaną, zdecydować o zmianie lub uchyleniu środków podjętych na podstawie ustępu 3, w przypadku zmiany sytuacji, która doprowadziła do ich ustanowienia.

5. Zasady głosowania, które do celów niniejszego artykułu stosuje się do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej i Rady, określone są w artykule 354 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.